

...

SLAPP tožbe v praksi in kaj se pričakuje od anti-SLAPP direktive

Jasna Zakonišek, odvetnica

Co-funded by
the European Union

VOZNI RED

- ❑ Pravica do svobode izražanja.
- ❑ Definicija SLAPP-a.
- ❑ Primeri SLAPP-ov.
- ❑ Anti-SLAPP direktiva.
- ❑ Razmerje med anti-SLAPP direktivo in slovensko ureditvijo civilnih postopkov = prof. dr. Galič.

PRAVICA DO SVOBODE IZRAŽANJA

☐ Ustava RS, 39. člen

Aktivni in pasivni vidik.

☐ EKČP, 10. člen, 2. odstavek

Izvrševanje teh svoboščin vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podrejeno obličnosti in pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon, in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali kaznivih dejanj, za varovanje zdravja ali morale, za varovanje *ugleda ali pravic drugih ljudi*, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.

Co-funded by
the European Union

...

KOLIZIJA USTAVNIH PRAVIC

- ❑ Pravica do svobode izražanja – pravica do časti in dobrega imena.
 - ❑ Pravica do svobode izražanja – pravica do zasebnosti.
 - ❑ Tehtanje med pravicami: merila US RS in ESČP.

...

Co-funded by
the European Union

ESČP in SVOBODA IZRAŽANJA

- ❑ Ali je prišlo do posega v svobodo izražanja?

Najrazličnejše oblike posega. Zastrafevalni učinek.

- ❑ Ali je poseg določen v zakonu?

Dovolj natančno in predvidljivo.

- ❑ Ali poseg zasleduje katerega od legitimnih ciljev?

Taksativen seznam v 2. odstavku 10. člena EKČP.

- ❑ Ali je poseg nujen v demokratični družbi?

Nujna družbena potreba. Narava in teža sankcij sorazmerni. Razlogi za poseg relevantni in zadostni.

ESČP: Handyside v. UK, Stoll v. Švica, Mořice v. Francija, ...

• • •

ESČP, SVOBODA IZRAŽANJA in PRAVICA DO ČASTI in DOBREGA IMENA

V zvezi s samo izjavo/objavo:

- ❑ Prispevek k razpravi v javnem interesu!!!
 - 1. Primeri. 2. Zainteresirana javnost. 3. Tudi zabava. Ne pa gola radovednost, senzacionalizem.
- ❑ Oblika in način izražanja (npr. satira).
- ❑ Izjava o dejstvih ali vrednostna sodba.
- ❑ Dejstva: obramba resničnosti ali dobre vere.

V zvezi s kontekstom izjave/objave:

- ❑ Vloga in status osebe, ki podaja izjavo.
- ❑ Vloga in status osebe, na katero se izjava nanaša.
 - Razmerje moči. Javne osebe (absolutno, relativno).
- ❑ Predhodno ravnanje osebe, na katero se izjava nanaša.

Narava in teža sankcij => zastraševalni učinek:

- ❑ Kazenske (dekriminalizacija; višje sankcije če preko medijev oblastniki; ESČP: niso v nasprotju z EKČP; kazen zapora).
- • ❑ Civilne (odškodnina, umik, opravičilo, objava sodbe, ...)

Co-funded by
the European Union

SLAPP

- ❑ Kaj? Zlorabljeni sodni postopki = neutemeljeni + glavni namen utišati javno udejstvovanje v zadevah javnega interesa.
 - ❑ Kdo? Tisti, ki imajo moč.
 - ❑ Zoper koga? Zoper t. i. watchdog-e. Fizične ali pravne.
 - ❑ Namen? Zastráševanje, izčrpavanje (finančno, časovno, čustveno).
 - ❑ Kako? Preko dolgotrajnih in dragih sodnih postopkov.
 - ❑ Cilj? Ni uspeh, ampak izčrpanje in utišanje tožene stranke in (!) ostalih.

...

ZAKAJ JE SLAPP NEVAREN?

- ❑ Svoboda izražanja = kanarček v rudniku.
- ❑ Zastraševalni učinek na toženca in potencialne watchdog-e.
- ❑ Neposredna žrtev je toženec. Kdo so posredne žrtve?

...

Co-funded by
the European Union

...

PRAVNE PODLAGE ZA SLAPP

- ❑ Zaščita časti in dobrega imena (kazensko in/ali civilno),
- ❑ zaščita zasebnosti,
- ❑ varstvo osebnih podatkov,
- ❑ zaščita avtorskih pravic,
- ❑ zaščita delovnopравnih pravic delodajalca,
- ❑ zaščita javnega reda in miru, ...

...

Co-funded by
the European Union

SEM ŽRTEV SLAPP-a?

- ☐ Merila na Index on Censorship

www.indexoncensorship.org/slapps-tool

Co-funded by
the European Union

SLAPP in ESČP

□ Zadeva OOO MEMO v. RUSSIA,

(pritožba št. 2840/10, končna 15. 6. 2022, 43. odstavek).

Nevarnost zlorabljenih sodnih postopkov za demokracijo +

nesorazmerje moči med tožnikom in tožencem =>

varovanje ugleda pravne osebe, ki ima izvršilno moč, ni legitimen cilj.

Co-funded by
the European Union

- **PRIMERI SLAPP-ov**

- ❑ Politična stranka proti akademiku.
- ❑ Država proti protestniku.
- ❑ Župan proti študentu.
- ❑ Predsednik vlade proti novinarju.

Co-funded by
the European Union

PREDLOG ANTI-SLAPP DIREKTIVE

- ❑ **Ime direktive:** „Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o zaščiti oseb, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti)“
- ❑ **Definicija SLAPP-a:** „Ta direktiva zagotavlja zaščitne ukrepe zoper očitno neutemeljene ali zlorabljene sodne postopke v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki se začnejo zoper fizične in pravne osebe, zlasti novinarje in zagovornike človekovih pravic, zaradi njihovega udejstvovanja pri udeležbi javnosti.“

Co-funded by
the European Union

DOBRODOŠLE NOVOSTI

iz PREDLOGA ANTI-SLAPP DIREKTIVE

- Zgodnja zavrnitev!** Zaradi očitne neutemeljenosti. Hitri postopek. Dokazno breme na tožniku. Pritožba.
- Varščina** za stroške postopka in odškodnino.
- Odškodnina** žrtvi SLAPP-a.
- Kazen.**
- Intervencija tretjih oseb** (NGO).
- Povrnitev vseh** (tudi odvetniških pogodbenih!) **stroškov.**
- Varstvo** pred SLAPP sodbami iz **tretjih držav** (zavrnišev priznanja, odškodnina za škodo in stroške).

Co-funded by
the European Union

Hvala!

PATFox sofinancira Evropska unija.

Izražena stališča in mnenja pa so izključno avtorjeva in ne odražajo nujno stališč Evropske unije. Zanje ne morata biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki je dodelil sredstva.

Co-funded by
the European Union